

Egyre zsengőbb korban nyúlnak illegális szerekhez a fiatalok

Minden tömegrendezvényen tájékoztatnak a veszélyekről

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, **FÉLÁRON!**

Fotó: Kábítószer-ellenes Központ Facebook-oldala

A kábítószer-fogyasztás egyre aggasztóbb méreteket ölt a fiatalok körében, emiatt Mara Togănel, Maros megye prefektusa elrendelte, hogy a tömegrendezvények, fesztiválok, koncertek, falu- és városnapok szervezőinek a kábítószer-használat veszélyeire figyelmeztető kampányokat kell beiktatniuk a rendezvényeik programjába. A hatóságok szigorúbb fellépésének a háttérben a fővárosi Saga fesztiválon történtek állnak, ahol két fiatal életét veszítette, és többen kórházba kerültek, miután illegális szereket fogyasztottak. Mint ismeretes, Marosvásárhelyen napokon belül megkezdődik a VIBE Fesztivál, június 30. és július 3. között a Maros-parton előreláthatólag több tízezer fiatal fordul majd meg.

Néhány hete a bukaresti Saga fesztiválon két fiatal meghalt és több résztvevőt kórházba kellett szállítani kábítószer-túladagolás miatt. Az esetet követően a belügyi tárca közölte, a rendőrség, az Országos Kábítószer-ellenes Ügynökség, a határrendészet, a belügyminisztérium korupcióellenes főigazgatósága (DGA) és a csendőrség megerősített erőinek részvételével akciókat szerveznek a kábítószer-kereskedelem és -fogyasztás megelőzése és leküzdése érdekében. Az akciókat a tengerparti üdülőhelyekre és az ország nagyvárosaira összpontosítva tervezik, beleértve a klubokat, bárókat és más, a tiltott szerek fogyasztása szempontjából magas kockázatú helyeket. A belügyminisztérium szervezeti egységei különös figyelmet fordítanak a júniusban, júliusban, augusztusban és szeptemberben országszerte megrendezésre kerülő, nagyszámú közönséget vonzó eseményekre is.

(Folytatás a 4. oldalon)

Nehézkesen halad a népszámlálás második szakasza

Elméletileg május 31-én kezdődött meg a népszámlálás második, személyes lekérdezésen alapuló szakasza. Az elmúlt három hét tapasztalatai azt mutatják, hogy a lakosság összeírása a vártnál sokkal lassabb ütemben halad.

4.

Perényi Lukácsok a történelem sodrásában

Az örmények főleg a 18. század óta szereztek címeres nemesleveleket, majd többen közülük a Bánságban és az Alföldön szereztek birtokokat. A Lukácsok Magyarországra szakadt ágának egyik legismertebb tagja Lukács György vallás- és közoktatásügyi miniszter volt, akinek az utódai a Perényi Lukács nevet viselik.

15.

Marosvásárhelyen járt a kulturális miniszter

Marosvásárhelyen tartózkodott június 22-én Lucian Romaşcanu kulturális miniszter, aki a városlátogatás során több eseményen is részt vett. Ezek egyikeként úgynevezett általános témájú sajtótájékoztatót tartott szerda délután a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház nagytermi előcsarnokában.

17.

Menyhárt Borbála

OPTICA OPTOFARM

A látás szakértője

Régi árakkal dolgozunk, nem drágítottunk!

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupillatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen keret típusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Kevésnek találtnak?

Benedek István

Problémásan indult, és úgy is folytatódik a népszámlálás. Nem csoda ez egy olyan országban, amelynek az intézményrendszere jellemzésére a csödtömeg finom kifejezés, de egyre szaporodnak a kérdőjelek is a folyamat kapcsán.

Kezdetben jónak tűnt, hogy digitálisan, a reggeli kávé mellett is ki lehet tölteni az ívet, nem kell várni a kérdezőbiztosra. Aztán, mint nálunk ez menetrendszerű, az indítás napján összeomlott a rendszer a lekérdezések terhe alatt. Mintha azért tartanánk az adóinkból fél-tucatnyi hivatalban egy hadosztálynyi szakit, hogy azok rendre bóhózatot adjanak elő hogyan tervezzük működésképtelen informatikai rendszereket jelge alatt. Most is sikerült parádésan. Aztán valakiknek megjött a jobbik esze is, és elkezdett működni a dolog.

Csak hogy a folyamat két részből áll, és az alig három hete elkezdődött második szakasszal, amelynek során a kérdezőbiztosoknak kell felkeresniük az online önkéntes procedúrában részt nem vett háztartásokat, ismét lelepleződött a régi intézményrendszer életképtelensége. Az sem kis baj, hogy sok helyen gyakorlatilag lasszóval kellett összefogdosni a kérdezőbiztosokat, de az már jóval komolyabb probléma, hogy a jelek szerint a különböző intézmények adathalmazai között az összeköttetéssel gondok vannak. Még úgy is,

(Folytatás a 3. oldalon)

Nehézkesen halad a népszámlálás második szakasza

Elméletileg május 31-én kezdődött meg a népszámlálás második, személyes lekérdezésen alapuló szakasza. Az elmúlt három hét tapasztalatai azt mutatják, hogy a lakosság összeírása a vártnál sokkal lassabb ütemben halad.

Ennek elsődleges oka, hogy a számlálóbiztosok rendelkezésére bocsátott táblagépeken és térképeken nem egyértelmű, hogy mely lakások és személyek lettek már az első, önkéntes idősorokban megszámlálva, illetve melyek az összeíratlan lakások. Ez jelentősen megnehezíti a kérdezőbiztosok dolgát, akik a legtöbb esetben azokat is felkeresik, akik online válaszoltak a népszámlálási kérdőívekre, azzal a céllal, hogy ellenőrizzék ezt, és az adott címet le tudják zárni.

További probléma, hogy kérdés közben a különböző jegyzékek (elsősorban az oktatási intézmények listája) nagyon lassan töltődik be a táblagépekre. Így egy többtagú család esetében elérheti akár az egy órát a lekérdezés, paradox módon több időbe telik, mint az online válaszadásokor.

Egy harmadik komoly probléma, hogy a táblagépeken nem lehet nyelvet váltani, csak a román nyelvű kérdőív van feltöltve. A törvényben garantált többnyelvűséggel ellentétben sem nemzetközi nyelven, sem pedig a romániai nemzeti kisebbségek nyelvén, így magyarul sem érhető el a kérdőív.

A Népszámlálás.ro szerkesztői arra kérik a lakosságot, hogy legyenek megértőek és együttműködők a számlálóbiztosokkal. Annak ellenére, hogy kitöltöttük online a népszámlálási ívet, nagy az esélye, hogy a kérdezőbiztos felkeres, és

ellenőrzi, hogy minden kérdőív (beleértve a lakásra és az épületre vonatkozó fejezeteket is) érvényesen volt-e rögzítve. Szintén ellenőrzik, hogy nem maradt-e ki valaki az online regisztráció során az adott címről.

„Sajnos sok esetben nem kerülhetjük el, hogy a számlálóbiztosokkal találkozunk, egyeztessünk, még akkor sem, ha már online részt vettünk a népszámlálásban. Legyünk megértőek és türelmesek, a számlálóbiztosok nagyon nehéz körülmények között dolgoznak, hogy senki se maradjon ki az összeírásból. Abban az esetben, ha a számlálóbiztos kopogtatócédulát hagy, mert nem talált otthon, telefonon egyeztessünk vele, hogy tudja véglegesíteni a népszámlálási íveinket” – áll a Népszámlálás.ro közleményében.

Arról, hogy egy adott településen a számlálóbiztosok éppen melyik negyedben, melyik utcában hol tartanak a lekérdezéssel, mikor számíthatunk az érkezésükre, a helyi polgármesteri hivatalokban lehet érdeklődni – hívja fel a figyelmet a Népszámlálás.ro portál közleménye. Ha bármilyen egyéb, a válaszadással kapcsolatos kérdés vagy bizonytalanság merül fel, reggel 9 és este 20 óra között továbbra is hívható a 0371-900-172-es magyar nyelvű telefonos ügyfélszolgálat.

A népszámlálás első, online szakaszában, 2022. március 14. és május 27. között mintegy 11 millió kérdőívet töltöttek ki, ebből több mint kétfelét érvénytelenített az Országos Statisztikai Intézet hibák vagy hiányosságok miatt. A személyes lekérdezés időszaka május 31-én kezdődött, és a jelenlegi szabályozás értelmében július 17-ig tart. (közlemény)

Literenként 50 banival kompenzálják az üzemanyagok árát

Literenként 50 banival kompenzálják az üzemanyagok árát július elsejétől a következő három hónapban – jelentette be csütörtökön Nicolae Ciucă miniszterelnök.

Becslések szerint az árkompenzáció 2 milliárd lejbe kerül, ennek a felét az állami költségvetésből fedezik, másik felét a kőolajipari társaságokra terhelik. Ciucă szerint az intézkedés része annak a kormányzati csomagnak, amellyel a lakosságot és a vállalkozásokat segítik a válság közepette. A kormányfő arra is hivatkozott, hogy Franciaország és Spanyolország hasonló módon védi polgárait.

A töltőállomások által kiállított nyugtakon fel fogják tüntetni az árkompenzáció mértékét.

A miniszterelnök szerint az üzemanyagár-kompenzációhoz szükséges forrásokat nem a beruházásoktól vonják el, a kormány eltökélt szándéka, hogy a GDP hét százalékának megfelelő összeget, mintegy 88 milliárd lejt fordítson beruházásokra és gyorsítsa a helyreállítási alapban, illetve a többéves uniós költségvetésben rendelkezésére bocsátott európai források lehívását.

Alig néhány perccel a kormányfő bejelentése után a nagykoalícióban

részt vevő Szociáldemokrata Párt (PSD) Facebook-bejegyzésben tárolódott el az intézkedéstől.

A közleményben rámutatnak: a PSD az utóbbi napokban több megoldást is javasolt, amellyel jelentős mértékben lehetne csökkenteni az üzemanyagok fogyasztói árát, csütörtökön azonban Nicolae Ciucă az állam és az olajipari vállalatok által közösen finanszírozott, 50 banis egyéges árkompenzációról határozott. A PSD „tisztelően tartja a kormányfő döntését”, de továbbra is úgy véli, hogy az általa javasolt árkorlátozás vagy a haszonkulcs korlátozása eredményesebb megoldás lett volna. A PSD szerint ugyanis más országok tapasztalata azt mutatta, hogy az árkompenzáció csak néhány hétig segítette, aztán az üzemanyag ára már meghaladta azt a szintet, amelyen a kompenzáció bevezetésekor volt.

A versenytanács által működtetett árfelügyelő honlap szerint csütörtökön Bukarestben a legolcsóbb gázolaj 9,16 lej, a legolcsóbb benzin pedig 8,56 lej volt literenként. Amennyiben nem lesz több áremelés, akkor az árkompenzáció nyomán július elsejétől várhatóan literenként 8,66 lejért lehet majd gázolajat, illetve 8,06 lejért benzint tankolni a kutaknál. (MTI)

Minden tömegrendezvényen tájékoztatnak a veszélyekről

(Folytatás az 1. oldalról)

Szintén a fővárosi esetet követően Mara Togănel, Maros megye prefektusa kábítószer-ellenes kampányok indítását rendelte el az olyan, nagy tömegeket megmozgató rendezvényeken, mint a koncertek, fesztiválok, falu- és városnapok, vásárok. A prefektusi rendelet értelmében ezen események programjában a kábítószer-használat kockázataira és negatív következményeire figyelmeztető akciók is helyet kell kapjanak. – A drogok életeket tesznek tönkre! A kábítószer-használat egyre aggasztóbb méreteket ölt, ami határozottabb fellépésekre készít bennünket. A hatóságok, a civil társadalom és a szülők közötti partnerség révén erőteljesebben felvehetjük a harcot a törvényszegőkkel – nyilatkozta Maros megye prefektusa. Az egyes tömegrendezvények szervezői a Maros Megyei Drogprevenációs és Tanácsadó Központ szakembereinek a segítségét kérhetik ez ügyben.

Ki lehet próbálni, milyen tüneteket okoznak

Aleodor Roman, a drogprevenációs megyei központ vezetője lapunk érdeklődésére kifejtette: rendszeresen részt vesznek a tömegrendezvényeken, elsősorban azokon, amelyeknek a célközönségét a fiatalok képezik. Ezek az eseményeken a központ munkatársai, valamint az önkéntesek beszélgetnek a résztvevőkkel, felvilágosítják őket a kábítószerfogyasztás veszélyeiről, következményeiről, mi több, újabban ebben nemcsak szavakra hagyatkoznak, hanem innovatívnak számító eszközöket is bevetnek, amelyek révén a fiatalok élethűen megtapasztalhatják azokat a tüneteket, amiket az alkohol-, valamint a drogfogyasztás okoz. A virtuális valóság technológián alapuló kábí-

Fotó: a kábítószer-ellenes központ Facebook-oldala

tószer-szemüveggel megtapasztalhatják a droghasználat negatív hatásainak széles skáláját, a látászavaroktól a tájékozódási nehézségekig.

Ugyanakkor kipróbálhatják az alkoholszemüveget is, amely erős alkoholmérgezéses állapotot szimulál, aki magára ölti, az a saját bőrén érezheti, milyen, amikor nem tudja megfelelően felmérni a távolságokat, vagy éppen az előtte lévő tárgyak egészen távolinak tűnnek. A két új innovatív eszközt a kábítószer-ellenes központ csapata minden tömegrendezvényen elérhetővé teszi, céljuk, hogy elejét vegyék annak, hogy a fiatalok kíváncsiságból kísértést érezzenek a kábítószer- vagy alkoholfogyasztásra.

Egyre csökken az életkor

Érdeklődésünkre Aleodor Roman elmondta: a rendelkezésükre álló adatok alapján Maros megyében jellemzően a 15-25 év közötti korosztály fogyaszt kábítószer- vagy alkoholfogyasztásra, és leggyakrabban kanna-

bisizhoz, valamint a dizájnernedrogokhoz (amit helytelenül etnobotanikai szereknél neveznek) nyúlnak a használók. Rámutatott, az utóbbi években nem lett jelentősen gyakoribb a megyében a kábítószer-használat, ellenben a tapasztalat az, hogy egyre csökken az életkor, amikor illegális szerekhez nyúlnak a fiatalok.

Az elkövetkező időszakban az Országos Kábítószer-ellenes Ügynökség alárendeltségébe tartozó Maros megyei központ szakemberei és önkéntesei jelen lesznek a Csergeden zajló fesztiválon, valamint a fiatalok körében rendkívül népszerű Vibe-on. A tanév alatt rendszeresen látogattak el iskolákba, ahol általános és középiskolás, valamint egyetemista diákokat tájékoztattak a kábítószer-fogyasztás kockázatairól. Nemrég egy, a szászrégeni önkormányzat által szervezett rendezvényen, valamint Hargita megyei kollégákkal közösen a Tusnad Gastro Blues Fesztivalon tájékoztatták a droghasználat visszaszorítása érdekében.

Amikor jön a számlálóbiztos:

- Minden családtagra vonatkozóan töltsétek ki a kérdőívet, azokra is, akik éppen nincsenek otthon!
- Ellenőrizd, hogy mindenkinek helyesen legyen beírva az etnikuma, anyanyelve és vallása!

+Népszámlálás.ro

SZÍNES VILÁG

XIX. évf. 25. (815.) szám, 2022. június 24., péntek

„Palotaélmény” a szecesszió világnapján

Bodolai Gyöngyi

(Folytatás június 17-i lapszámunkból)

Az egymagában is összművészeti alkotást jelentő előcsarnok központi díszje a Ferenc József megkoronázásáról készült dombormű (Sidló Ferenc szobrászművész alkotása Körösfői-Kriesch Aladár elképzelései alapján). Ismerjük viszontagságos történetét, a hatalomváltás utáni tisztogatások miatt a színpad alatt homokágyba rejtették el, amíg visszakerülhetett eredeti helyére. Sok részletet hallottunk a domborműről, akárcsak a keleti hatású, székely motívumokat is felhasználó, aranyosan ragyogó előcsarnok díszítéséről, amely szintén Körösfői-Kriesch Aladár, a budapesti Iparművészeti Iskola díszítőfestő tanárának az elképzelései alapján készült, aki „a tér symphonikus” hatásának a kialakítására törekedett. Ő festette a két nagy méretű falképet, és a mennyezet díszítőfestése is az ő munkáját dicséri. A nagyteremben megtapasztható élményt vetítik előre a bejárat két oldalán az ég és föld közötti kapcsolatot sugalló falképek, freskók (*Székely mesemondás, Táltosok*), melyek alakjait az alkotó többségükben ismert marosvásárhelyi, illetve gödöllői személyekről mintázta. A magyarozatból fény derült a négyajtós főbejárat két oldalán lévő díszkutat szerepére is, amelyek fölött meztelen szárnyas angyalok (Sidló Ferenc domborművei) fogják közre az adományozók nevét feltüntető márványtáblát. Nos, a kutak a művészet forrását, az életet adó vizet jelképezik, a szárnyas nőalakok pedig főhajtsákkal hódolnak az emberi alkotás nagyszerűségére előtt. Az egyik angyal arca a tervező Nagy Sándoréra emlékeztet, a másik a feleségéé, a Kriesch Lauráé lehet. A ruhátárok fölötti falképeket Körösfői tanítványai festették, akik elkísérték a mestert Marosvásárhelyre. Az előcsarnok két végén lévő tükrök Belgiumból érkeztek, és távlatot adnak a szinte végtelennek tűnő helyiségnek.

Oniga Erika egy szép könyvet mutatott be, amely 2016-ban a Gödöllői Városi Múzeum kiadásában jelent meg Körösfői munkásságáról, és lapjain a Kultúrpalotához készült vázlatok is láthatók, például a csillároké, így valószínűsíthető, hogy azokat is ő tervezte. Az idei év témája kapcsán az előadó elmondta, hogy minden művész, aki a Kultúrpalota díszítésén dolgozott, mint például Körösfői-Kriesch Aladár, Nagy Sándor, Toroczka Wigand Ede, könyvek illusztrálásával is foglalkozott, és a képeken kívül jellegzetesen hajlított, szépen díszített szecessziós betűket, címlapokat, borítókat terveztek. Mivel a természetben nincsenek szögben megtörő

vonalak, íves vonalvezetést használtak, a növényi világhoz alkalmazkodva. Így váltak a könyvek is összművészeti alkotásokká. A gödöllői művészek munkáikat ötletesen megtervezett monogrammal írták alá.

Az előcsarnokhoz képest stílusváltást jelentenek a lépcsőházak, apró virágmintás festésükre Falus Elek építész, iparművész, képzőművész kérték meg, aki a korszak elismert belső építész, illusztrátora volt, később, 1909-től a Nyugat című folyóiratot is illusztrálta. A lépcsőház festésének érdekessége, hogy sötét alagra festette a kicsi virágokat, majd a mennyezetnél kivilágosodott a fal. A virágmotívumok az általa készített könyvborítók, plakátokon is megjelentek. A lépcsőfordulóban lévő festett ablakokra egy-egy jelentős személy portréja került Róth Miksa műhelyének kivitelezésében.

A korabeli iratok szerint a Tükörterem Fogadóterem megnevezéssel is szerepel. A két oldalára elhelyezett hármas tagolású (ugyan csak belga) tükrök szerepe az, hogy nagyobbak tűnjenek fel a helyiséget. Belga tükrök vannak egyébként a földszinti mosdókban is, amelyeket a többivel egyszerre vasúton szállítottak Marosvásárhelyre. A terem festését szintén Falus Elekre bízta. Oniga Erika Ke-

serű Katalin művészettörténészt idézte, aki szerint a terem kromatikája a sötét színből fokozatosan megy a világosabb felé. A Tükörterem díszítőfestését sajnos nem az eredeti sablon alapján újítták fel az 1960-as években, a feltárt kutatóablakokban látható a terem színvilágához illő zöldes színű minta. A bútorzat viszont az eredeti, ami Budapesten készült, és az elmúlt évtizedekben fokozatosan újítták fel. A terem összességében megmaradt szecessziós belső térként.

Üvegablakai kétféle stílust tükröznek, Toroczka Wigand Ede, a nagyobb méretű üvegablakok megálmodója a régmúltat, Attila korát, a székely építési és tárgykultúrát idézi. Gyűjtését jellegzetes régi nyelven, szecessziós betűkkel könyvben is kiadta. Nagy Sándor terve alapján elevenedik meg a négy magyar népballada a Róth Miksa műhelyében készült festett ablakokon, amelyek akkor élnek igazán, amikor rájuk süt a nap.

Ezúttal felülnézetből tekintjük meg a nagy koncerttermet, amely nyolcszáz személy befogadására alkalmas, és az építészek Bernády György kérésére tulipános, pávás, életfás népművészeti motívumokkal díszítették a pályasori, az első és a második emeleti karzat mellvédjét. A terem érdekessége, hogy a ku-

pola népművészeti motívumai közötti áttörésekkel, a csillárok körüli fémrácsokkal a terem szellőzését oldották meg azon elv alapján, hogy a friss, oxigéndús levegő lefele, a használt, melegebb, könnyebb levegő felfele áramlik, lehetővé téve a terem szellőzését. Az orgona, amelyet a fekete pácolású faragott orgonaszekrényben helyeztek el, a sziléziai Rieger cégnél készült, és 1913. július 15-én avatták fel.

A Kultúrpalota minden kicsi része művészen megmunkált, és Bernády célja az volt, hogy a népi motívumokat a látogató magába szippantssa. Hogy célját elérje, filmvetítésre is berendezte a nagytermet, hogy azokat a vásárhelyi polgárokat is becsalogassa, hogy megismerjék az épületet, akiket másképpen nem tudott volna megyni.

Utoljára a kisterem maradt, de mire odaértünk, már besötétedett. Ahogy kinyitottuk a terem ajtaját, a sötét térben felragyogott az erdélyi történelem jeles személyiségét, Bethlen Gábort tudósa körében ábrázoló festett ablakok, amelyet kívülről a lemenő nap fénye világított meg. Az ablakokat Róth Miksa tervezte, és ő volt a kivitelezője is. A sárga, a vörös, a narancs, a zöld, és kék színek gyönyörű árnyalatokban ragyogtak, és megbabonázva álltunk a sötét teremben, mert a látvánnyal egyszerűen nem lehetett betelni. A két oldalkép is különleges fényben ragyogott, bár az angyalokat és a híres cigányzenészt, Czinka Pannát a bús kuruc vitéz társaságában ábrázoló üvegablakokat is megfosztották feliratuktól. A színpad érdekessége, hogy hangvetővel van ellátva. A palotát pedig, hogy az elmúlt 110 évben megőrizte eredeti rendeltetését, és manapság is a művészetek szolgálatában áll „Isten tanácsával megerősítve” (Consilio firmata Dei), ahogy a tudományokat felsoroló ablaküvegen Bethlen Gábor latin jelmondata olvasható. Aki naplementekor a sötét kisteremben ezt az élményt átéli, ha eddig kétségei is voltak, egészen biztos, hogy a palota büvkörébe kerül.

A természet kalendárium (DXVIII.)

Kiss Székely Zoltán

Ilyenkor anyánkról, vagy későn érkező esti homályról kellene szólni, temetőnk szentivánéji fényeiről,

– Turcsány Péter 2011-ben publikált *Ma még a Holdhoz* versével lépek a csillagászati év feléneke küszöbére –

*mocsarak népe búvik a nádban,
mögötte út, előtte út, sosem korábban,
szárnyait próbálja egyhetes vadréce:
repülj a tűzbe, hamvad és támadj föl
kis bujkáló vándoraink örömére!
Lehül a testünk, ma még a Holdhoz
énekelünk,*

Az ősidőkben a Holdat Szelénének, vilá-gosságnak hívták. Minden este, amikor lebu-kott a kis-ázsiai Latmosz hegyerince mögött, meglátogatta földi halandó kedvesét, Endümiónt pásztorkirályt, aki barlangjában éjszakázott. Szenvedélyes szerelmük gyü-mölcsei négy fiú és sok-sok lány. S születhet-nének máig gyermekeik – így a monda –, ha... mint holdas éjszakákon a tárgyak körvo-nala, nem homályosodna mítoszba történe-tük.

Egyesek szerint egy nap maga a pásztorkirály kért Zeusztól álomtalan álmot, hogy soha meg ne öregedjen. Mások úgy tudják, hogy Zeus azért küldött végtelen álmot reá, mert azt hitte, hogy felesége, Héra vele csalta meg. Szeléné váltig azt állítja, hogy ő akarta így: elege volt a szép halandó túlaradó férfi-asságából. Jobban szerette csak simogatni-ölelgetni a tehetetlenül alvót. Azt rebeszgetik, hogy a pásztorkirály azóta is ott hever barlangjában, s Szeléné minden este megsimo-gatja homlokát.

(...)
*és tüzes nyalábok szerelemmel
ölelnek veríték-gyöngy-fátyolosan.*

*Már önkeze metszi sebét a nyárnak,
már fájdalom az anya minden mosolya,
már szeplőbeborult eprecskék feszítik
sűrű zöld levelük hasadékat.
Ilyenkor anyánkról, vagy későn érkező
esti homályról, hold-áztatta tömlőc-éjek
kígyókat étető kételyeiről kellene
szólni, Szentjánosnap fényeiről (...)*

Nyári napforduló. Az egyház már a IV. század óta **Keresztelő Szent János** napjaként ünnepli. A hazai XV. századi források a tűz-gyújtásról mint egyházi szokásról emlékez-nek meg. A XVI. századtól már népszokásként emlegetik. A tűztől várták,

hogy védelmet nyújt köd, jégeső, dögvész ellen. A gazt azért égették, hogy tiszta legyen a búza. A Szent Iván-napi tűz egészség- és szerelemvarázsló praktikák erejében bíztak. Bodzát, papsajtot, majorannát füstöltek:

*Tisztes légy, hasznos légy,
Majoranna, bukros légy!*

A megfüstölt virágokat padláson szárították, szemverés, igézés ellen használták, a bodzát daganatra tették, ágyba tették bolhák ellen. A tűzben aszalt körtét, almát is gyógyí-tásra használták.

*Tüzeit megrakattjuk, velágos Szent János,
csak addig velágolj, míg én nálad leszek,
ha én haza megyek, mindjárt elalugyál!*

Akár Szeléné is mondhatná Endümión-nak... A Szent Iván-napi tűzugrás a párok összeéneklésére is alkalmat adott. A Nyitra menti Kolonban gyűjtötte **Kodály Zoltán**:

*Mel magas rutafa ága elágazott,
A tengeren áthajladozott.
Egyik ága hajlott Balkó Pista udvarába,
Selem sárhajó Magyar Ilonának haján folyó,
gyöngykoszorú gyöngy.
Másik ága hajlott Császár Borcsa udvarába,
Selem sárhajó Magyar Ilonának haján folyó,
gyöngykoszorú gyöngy.*

Ismeretes az a szólásuk, hogy „Hosszú, mint a szentiváni ének”. Valóban, kora haj-nalig, tűzlankadtaig énekeltek valamikor. Más-hol a lányok búzavirág-koszorúval a fej-jükön ugrották át a tüzet, majd a koszorúkat sorban egy fűzfára hajították. Amelyiké fenn-akadt, azt még az őszön férjez adják – vélték. Mennyire lelhetők fel ezek a szokások manapság? Nem tudom.

A hagyomány persze mindig porlad, min-dig újul. Azonban, ha gyorsul a változás, egy nemzedéken belül tűnik el valami, akkor megszűnik a nemzedékek közötti párbeszéd és hagyományátadás. A népköltészet, a népi tudás megszűnése, a gyorsuló nyelvi változá-sok, az urbanizáció, a kultúrák egyfajta hib-ridizációja óriási veszteség. Ha átesünk a mítoszi küszöbön, átlépjük az anyanyelvi időzónát, önazonosságunkat áldozzuk fel a globalizáció „oltárán”. Megéri-e?!

*Tudom, meghalnék idegenben;
ott még a fák sem ilyenek;
nem virít bodza a berekben,
akácok könnye sem pereg;
nem részegít a széna-illat,
nem villámfénnyel jön a nyár,
nem így táncol felhőn a csillag,
nem szédül az égtől a táj...*

Szédül az égtől a táj

Garai Gábor Júniusát hívtam segítségül, picinyég ecsetelni próbálva, mit a honi-ságról előbbiekben leírtam.

Megszédülő táj. Kánikula. A szó latin ere-dete árulja el a Canis Majoris csillagképpel a kapcsolatát. A nap nyár derekán a Nagy Kutya csillagképpel, benne az északi égbolt egyik legfényesebb csillagával, a Szíriusszal kel együtt. Lassan a Kárpát-medence éghaj-lata is szubmediterráná válik, a legmaga-sabb évi hőmérsékleteket ebben az időszakban mérik. A hőmérő higanyszála gyakran 30 °C fölé kúszik – ezek a *hőségna-pok*. Ha több napon át tart a nagy a meleg, kánikuláról beszélünk. A kutya meleget aztán gyors záporok követik. Nyári jelenség a hideg-frontok előtt létrejövő álhidegfront vagy insta-bilitási vonal. Ez majd-nem párhuzamosan halad a hidegfronttal, megelőzve azt, de moz-gása amannál gyorsabb, egyre jobban előresiet. Nos, e mentén alakul-nak ki a heves szélviha-rok, zivatarok keletkeznek. De szem-ben a valódi hidegfront-tal, mely jócskán okoz komolyabb lehűlést, az álhidegfront átvonulása után az időjárás gyorsan javul, visszatér eredeti állapotába, s gyakran több óra, fél nap is eltelik, míg az igazi hidegfront megér-kezik.

A nyári heves ziva-tarokkal sokszor ör-vénylő szélmozgások társulnak. Ezek hozzák létre a néhány decimé-ter átmérőjű por- vagy víztölcseket, attól függően, hogy a szélvi-har mezőségi poros ta-lajon vagy egy nagyobb halastó tükrén halad-e

végig. Az ilyen viharforgatag romboló hatású nagy testvére a tornádó, nálunk igen ritkán fordul elő. A forgósél keskeny területsávon vándorol, nagy pusztítást okozva. Ha a szél-tölcser mocsaras területen, sekély vizes felü-leten halad át, akkor az apró víziállatokat tömegesen szippantja fel. A békákkal, kis ha-lakkal terhes légtömeg a magasban sokszor több száz kilométert is megtehet, s aztán csi-tulva, kihull belőle a béka- vagy halesső. Ezek azok az égi csodák, amelyek az avatatlanok-ban babonás félelmet keltettek. (A bibliai mannaeső hasonló jelenség Núbiában, Líbi-ában és Szaúd-Arábiában.) Évek, évtizedek telhetnek el, s nem jelentkezik hasonló „égi csoda”, máskor egy kánikulai időszakban többször is kialakulhat.

Június 29-én ünnepeljük a nemzetközi Duna-napot. A Duna menti országok 2004 óta minden évben e napon emlékeznek meg a folyó természeti értékeiről. A Duna a világ egyik legnemzetközibb folyója: 10 országon halad át, vízgyűjtő területe pedig 7 további országot érint. Sok jelentős település is emel-kedik a partjain, köztük négy jelenlegi fővá-ros: Bécs, Pozsony, Budapest és Belgrád. E nap célkeresztjében a „Duna-szolidaritás” ki-alakítása áll: a folyó mentén ugyan külön-böző kultúrák élnek, de a szenvedély és felelősség közös kéne legyen a Duna vizének és élővilágának megőrzése tekintetében...

De térjünk kissé vissza Garai Júniusába:

*Meghalok itt is – a gyönyörtől,
hogy a repceföld színarany,
hogy a lomb oly zöld szinte tombol,
s a kőnek is illata van;
hogy áll a búza nyers kalásza,
mintha világot nemzene,
s e tájon az lel csak magára,
ki végleg egyesült vele.*

Mily igaza van! E kánikulában, netán zi-vatar idején karoljuk mi is át ezt a Duna ön-tözte Kárpát-medencét, megtartó szélesebb hazánkat.

Maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2022. június 24-én, amikor Szeléné negyedik fia, a csökkenő Hold, házába lépett

Már önkeze metszi sebét a nyárnak

Egy örmény származású család története

Perényi Lukácsok a történelem sodrásában

Az örmények főleg a 18. század óta szereztek címeres nemesleveleket, majd többen közülük a Bánságban és az Alföldön szereztek birtokokat. A Lukácsok Magyarországra szakadt ágának egyik legismertebb tagja Lukács György válás- és közoktatásügyi miniszter volt, akinek az utódai a Perényi Lukács nevet viselik. A 20. század megpróbáltatásai őket sem kerülték el. A második világháború után a család legtöbb tagjára emigráció várt. Napjainkban a világ különböző részein élnek, és keresik erdélyi, magyar, örmény gyökereiket. A Marosvásárhelyi Örmény-Magyar Kulturális Egyesület meghívására június 24-26. között Marosvásárhelyre látogat báró Perényi Lukács Miklós egyetemi tanár. Június 24-én 18 órától a Studium Hub kávézójában a MÖMKE és a Castellum Alapítvány szervezésében beszélgetésre kerül sor, amely során Lukács Miklóssal találkozhatnak az érdeklődők.

Nagy-Bodó Tibor

A rendezvényt kapcsolatban és nem utolsósorban a főnemesi családról dr. Kálmán Attila tanárral, történésszel beszélgettünk.

– Tanár úr, mit kell tudni a felvezetőnkben említett rendezvényről?

– A Marosvásárhelyi Örmény-Magyar Kulturális Egyesület és Castellum Alapítvány közös szervezésében kerül sor erre a találkozóra. A családdal való kapcsolatfelvétel 2020-ban kezdődött, ennek a kapcsolatnak az egyik mozzanata ez a találkozás, amely híd Lima, Manchester, Budapest, Sydney, Marosvásárhely között. Lukács Miklós nem először jár Erdélyben, néhány hónappal ezelőtt már meglátogatta városunkat, hiszen a Matthias Corvinus Collegium meghívott előadójaként Magyarországon tartózkodott az elmúlt fél évben. A mostani látogatás egy kicsit személyesebb, egy zarándoklat, visszatalálás a gyökerekhez.

dése körül kifejtett tevékenység miatt (Dániel), törökellenes háborúban való részvétel miatt (Pattanyús, Lászlóffy), karrier (Issekutz Adeodat marosvásárhelyi bíró), kulturális tevékenység (Karátsonyi). Különleges helyzet Verzár Márton esete, aki Szamosújvár bírójaként, az udvari kamarának tett adománya és a nagybátyjának, Oxendius Verziurescu tevékenységének elismeréseként kapta a címeres nemeslevelet.

A Bánság helyzetének a rendezése hozott nagy változást az örménység életében, ugyanis a katonai közigazgatás megszüntetése után, 1779-ben létrehozták Temes, Krassó és Torontál vármegyéket. És ez lehetővé tette az örményeknek, szerbeknek, románoknak a földvásárlást és ezzel az erdélyi rendi társadalom szorításából való menekülést.

1781–82-ben több árverést tartottak, melyek során a kincstári vagyonból lehetett vásárolni. Ez adta meg a lehetőséget olyan családoknak, mint a Karátsonyi, Kiss, Lukács, Lázár, Gyertyánffy, Gorove, hogy bánsági földbirtokosok legyenek. A ranglétrán való emelkedés, a házasságok lehetővé tették a főnemesi címek megszerzését, voltak, akik így bekerültek az ország társadalmi körforgásába.

– Hány családnak sikerült főnemesi rangot szereznie?

– Hat családot tartanak nyilván. A legkorábban a Karátsonyi család szerzett főnemesi címet 1858-ban, ez egy osztrák grófi rang volt, amelyet 1874-ben követett a magyar grófi rang. Őket követte a Dániel család 1896-ban, Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszternek köszönhetően, a Pap, Kiss és Lukács családok 1912-ben, és a Markovitsok 1939-ben.

– Megkérjük, hogy a Lukács családról is beszéljen az olvasóknak...

– A Lukácsok 1760-ban és 1762-ben nyertek nemesi rangot. A család tagjai közül érdemes megemlíteni Lukács

Móricot, aki az MTA igazgatótanácsának volt a tagja, a Kisfaludy Társaság elnökeként tevékenykedett. Lukács Béla 1892-től kereskedelemügyi miniszter, Marosvásárhely országgyűlési képviselője; Lukács László, Magyarország pénzügyminisztere, majd 1912-től 1913-ig miniszterelnök.

Az 1762-ben nemességet szerzett erzsébetvárosi kereskedő, Lukács Jakab leszármazottai közül egyik unokája, Ignác, Kaszapérpuszta (Csanád vármegye) birtokosa lett. Ignácnak a második fia, György a politikai karriert választotta.

Lukács György 1820-ban Nagyváradon született. 1861-ben, illetve 1867–1875 között Nagyvárad polgármestere, illetve országgyűlési képviselő volt. 1875-től miniszteri tanácsos, majd államtitkár a Belügyminisztériumban. 1892-ben halt meg.

Gyarmati Tar Krisztínával kötött házasságából nyolc gyermeke született. Közülük ifj. György 1865-ben született Nagyváradon. 1887–1897 között belügyminisztériumi szolgálatban állt. Őt bízták meg a polgári anyakönyvezés előkészítésével, ezért francia és német tanulmányútra küldték. 1895-ben az anyakönyvezési osztály élére került. 1897-ben Békés vármegye főispánja lett, és 1901-ben Hódmezővásárhely főispánjának is kinevezték. Tevékenységének a központja Gyula városa volt, ahol a nevéhez fűződik a

Perényi Lukács Miklós

A képet dr. Puskás Attila bocsátotta rendelkezésünkre

– Hogy jött létre a Perényi Lukács család?

– Lukács György 1900-ban vette feleségül Perényi Marjorie bárónót. A házasságból három gyerek született, György, Miklós és Sándor, akiknek 1912-ban a király bárói rangot adományozott, illetve a Perényi család előnevét átruházta a Lukács családra, így jött létre a Perényi Lukács család. Tehát mondjuk, hogy Lukács György az alapítója a bárói ágának, de ő maga nem viselte a bárói címet, sem az előnevet.

– Hogy alakult a család 20. századi története és mi a helyzet ma a familiával?

– Lukács György és báró Perényi Marjorie gyerekei közül György 1903-ban született. A diplomatakarriert választotta. A világháború után Törökországba emigrált, az albanyi College of St. Rose Történelem és Politikai Tudományok Tanszékének professzora lett. 1988-ban hunyt el az Amerikai Egyesült Államokban. Leszármazottai továbbra is Észak-Amerikában élnek.

– Miklós 1905-ben született. Zenei tanulmányait 1926-ban a lipcsei konzervatóriumban kezdte, majd 1928-ban a berlini zeneművészeti főiskola karmester szakán folytatta Arthur Schnabel és Paul Hindemith irányítása alatt.

Lukács Miklóst Wagner, Verdi, Brahms, Beethoven, Bartók és Kodály műveinek kiváló előadójaként ismerték. Tanulmányai befejezését követően 1943-ig több németországi város, így Hamburg, Osnabrück, Münster és Greifswald színházaiban dolgozott karmesterként. 1944-ben júliustól szeptemberig, illetve 1966 és 1978 között igazgatója volt a Magyar Operának. 1949-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola operatanszékának, majd 1963-tól énektanszékának vezetője 1975-ig. 1951–1978 között a MÁV Szimfonikusok vezető karmestere volt. 1986-ban hunyt el.

– A legkisebb fiú, Sándor 1909-ben született, a Magyar Pénzügyi Központ tisztviselője volt, 1945-ben a németek elleni szervezkedés egyik tagja. Családjával különböző európai országokba, majd Peruba emigrált. 1936-ban vette feleségül Anka Évát, aki 1909-ben született Dicsőszentmártonban, Anka János és Dobay Mária leányaként. Írói karrierjének mindössze két termékét ismerjük: az

1941-ben megjelent *Íme az ember* című verseskötetet, illetve az 1944-ben megjelent *Erdőn, mezőn jártam* című novelláskötetet. A Marosvásárhelyi Örmény-Magyar Kulturális Egyesület 2021-ben újra kiadta az első kötetet.

Házasságukból egyetlen fiú született, Sándor Vajk Miklós. Ennek az ágnak a leszármazottai az ő gyermekei: Mária Anita; Miklós (aki a pénteki eseménynek a meghívottja) egyetemi tanár, jelenleg Manchesterben él, de a limai San Martin de Porres egyetemen tanít, és Sándor, aki a limai ESAN Graduate School of Business kutatója.

– Köszönjük a tájékoztatást!

– Milyen körülmények között kaphattak nemesi rangokat az örmények, és kik lettek nemesek?

Lukács György országgyűlési képviselő

– Az örmények már a 18. században úgy tartották magukról, hogy Ani városából elmenekült nemesi családok leszármazottjai. Az Erdélyi Fejedelemség idején egyes családok címeres nemeslevelet szereztek – például a Terdik család 1668-ban, a Pattanyús család 1680-ban. A Habsburgok idején az első nemesítésre, a Lászlóffy családra 1712-ben került sor.

A 18. században a legtöbb nemesítés a bécsi udvar háborús kiadásainak következtében történt. Két háborús periódust kell említünk. A hétéves háború idején (1756–1763) mindazok, akik hajlandók voltak 2000 forintot háborús célra áldozni, nemesi címet szerezhetek. 1756 és 1762 között 27 örmény család kapott címeres nemeslevelet, például a Csíky, Jakabffy, Kiss, Lukács, Simay, Szentpétery, Verzár, Vikol családok.

A második nagy háborús periódus a napóleoni háborúk korszaka, 1797–1814, ekkor már ezerforintos adományért is lehetett címeres nemeslevelet kapni. Négy családról tudunk, akik ekkor szereztek nemesi címet (Pászák, Capdeo, Kövér, Gyertyánffy).

De másképp is szerezhetek az örmények nemeslevelet: a hadsereg beszállítói voltak (a Lázár, Kiss családok); az örmények letelepe-

Ifj. Lukács György miniszter

Fotó: mandiner.hu

got. Ez olyan szelekciónális princípium, amelynek sem privilégium jellege vagy íze nincs, sem pedig az állampolgári jogegyenlőséget nem sérti.”

Sikraszállt a nők választójogáért, 1923-ban ő volt a magyar kormány főmegbízottja azon a Nemzetek Szövetsége előtt folyó tanácskozáson, amelyen a román agrárreform nyomán előállott magyar sérelmeket tárgyalták. Részt vállalt az Interparlamentáris Unió munkájában, 1922-től az Interparlamentáris Unió magyar csoportjának alelnöke volt. A Páneurópai Unió magyar csoportját ugyancsak Lukács György szervezte meg, és ő lett a csoport elnöke. Az 1940-es években visszavonult a közéletből. 1950-ban hunyt el.

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Kiss Éva 1003.

Egy ismeretlen szerző állítását idézzük a fősorokban.	1	SZÍNESFÉM	AZONBAN ALKOTÓ-RÉSZ, DARAB	TOVA-TASZÍTÓ	MAGAD	LUSTA
	A					A
LÓKORÓM	2	SZAKRÁLIS LEKASZÁLT FÖLD			A NÓTA VÉGE! A SZEMÉ- LYEMRŐL	
			...MARIANN (SZÍNÉSZNŐ) INDÍTÉK		ZORRO JELE NA, MI LESZ MÁR?	
SZŐLŐ-TÁMASZ			EGYEDÜL (ANGOL) VÁLYÚ			
BAGDAD LAKÓJA				NEHÉZFÉM NYÍL MUTATJA		
TÜVEL ÉS CÉRNÁVAL DOLGOZIK			TE ÉS Ó ... DEREK (SZÍNÉSZNŐ)	ARZÉN ÉS BŐR VEGYJELE EBLAK		
JAPÁN DRÁMAI MŰFAJ LÁM			NAGY TESTŰ HÁZIÁLLAT SZINDARAB		SPANYOL AUTÓJEL ÚJPESTI SPORTKLUB	
		JAVADALMAZ PÁRATLANUL EGYÉLI			PARANCSOLÓ INDUL, SZÁRMÁZIK	
LEVEGŐ (GÖRÖG)			CIN FÉRFINÉV (JÚN. 7.)	LATIN ÉS ÓRÓMAI PÉNZ		KITÁRULÓ
NAGYÜZEM			NAURU FŐVÁROSA LATYAK			
ALUDNI SZERETNE ESZTENDŐ				SZINTÉN NE FRANCIA VÁROS	AZ ITTRIUM VEGYJELE FR. SZEMÉLY- NÉVMÁS	
		SZALONNÁT FŐZ OLASZ NOB-JEL		AGNUS ... (ISTEN BÁRÁNYA) CÍMERMADÁR		
AIR INDIA (RÓV.)			ÖREG KÉZ JELZŐJE SODRÁS		ELEKI LYUKAS PÉNZ!	
				ISKOLAI KATALÓGUS SZEMÉLY- NÉVMÁS		
TEPLOMI ÉPÍTMÉNY	T					L.N.J.

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI SZELVÉNY	JÚNIUSI ÉVFORDULÓK (3.)						1	2	3	4	5	6	7	8	9	Z
	10											C	11			12
13	K	14	15	N	16			17				18		19		
20					21		22					23	24			R
25			26		27					28		29		30		
31			32	33		34				35	36		37			
E		38			39		40	41				42		43	44	
45	46					47		48					49			É
50					51		52					53		54		
55				56							57					
58				S				59			E					Y

VÍZSZINTES: 1. Mineralógus, tanár, 150 éve született (Aurél). 6. Honvédtábornok, Dél-Amerikába emigrált, 200 éve született (János). 10. Alaszakai szigetscsoport. 11. Forma. 13. A lipcei Tamás-templom karnagya, zeneszerző, 300 éve hunyt el (Johann). 17. Keményfém. 19. Izomban rejlik. 20. Értésülés. 21. A vadonban terem. 23. Einstein szülővárosa. 25. Történelmi köznévi. 27. Álomba ringat. 29. Házfedél. 31. Páratlan gáz! 32. Tova. 34. A végnek nincs vége! 35. Errefele! 37. Ofszájd. 38. Görbe végtag. 40. Belgiumi város. 43. Az argon vegyjele. 45. Férfinev (okt. 26.). 48. Bankban őrzött tárgy vagy pénz. 50. Gyorsan halad a ló. 51. Karácsony Benő oldala. 53. A jövő elgondolása. 55. Főnévképző (a -ság párja). 56. Papp László (olimpiai bajnok) edzője (Zsigmond). 57. Brüsszel lakója. 58. Polihisztor, egyetemi tanár, MTA-tag, 125 éve halt meg (Sámuel). 59. Reformpolitikus, történétíró, MTA-tag, 200 éve született (Antal).

FÜGGŐLEGES: 1. Petrarca műsája. 1. Olasz névelő. 3. Törvénytelenül (kereskedik). 4. Dühös nő. 5. Lamartine verse. 7. Bent szab! 8. Elcsór. 9. Kopasz. 12. Tanár, író, műfordító, 150 éve született (Endre). 14. Festő (Béla). 15. A hidrogén és a rénum vegyjele. 16. Latin kettős betű. 18. Tehénhang. 20. Pénzügyminiszter, MTA-tag, 150 éve született (Lóránt). 22. Római 555. 24. Páros élet! 26. Régész öröme. 28. Bánati folyó. 30. Ótóra ital. 33. Jó a szeme. 36. Nagyon csúf. 38. Görög betű. 39. Cseh zenész, 300 éve született (Georg). 41. Akkor (fr.). 42. Sztrátum. 44. Koronaőr, 400 éve halott (Péter, báró). 46. Kis rágcsáló. 47. Autóverseny. 49. Színültig. 52. Perui és chilei autójel. 54. Roger néma! 56. Az arzén vegyjele. 57. Páratlan bűn!

L. N. J.

A megjelölt sorokban, oszlopokban szereplő helyes megfejtéseket július 7-ig a Népszó címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani. (Egy borítékban csak egy pályázati szelvény szerepelhet.)

A két rejtvény azonos számú meghatározásait keverve közöljük. A megjelölt négyzetekbe kerülő betűket folyamatosan összeolvasva Claudio Monteverdi egyik operájának a címét kapjuk. Könnyítésül egy betűt előre beírtunk.

VÍZSZINTES: 1. Mocsárláz – Uralkodik, túlsúlyban van. 7. Puhafém – Sértetlen. 8. Indiai vallásfő – Édes mártás. 9. Vatikáni, spanyol és kubai autójel – A kén, a deutérium és a fluor vegyjele. 11. Dezoxiribonukleinsav, rövidítve – Szovjet őrálomás volt. 12. Mózes első öt könyve – Gabonát levág. 14. Olt-partok! – Igevégződés. 15. Kalap pereme – „Fekete” kontinens. 18. Hangtalan – Verdi egyik operája. 19. Erdélyi kancellár volt a XVI. században (János) – Hosszú kenyér. 22. Olasz névelő – Sálvégek! 23. Vágóeszköz – Bányáreg. 25. Központi égítést – Lárma. 27. Ipari növény – Kegyes páros hangzó. 28. Tartozása van – Medália. 30. Szintén, székelyesen – Ver. 31. Virágfűzér – Lapos táska.

FÜGGŐLEGES: 1. Erdélyi város – Ebben a pillanatban. 2. Zenedráma – Dél-amerikai hegylanc. 3. Határidőrag – Földet forgat. 4. Épületmaradvány – Nudlidarab! 5. Szegény Dzsoni és ... (Lázár E.) – Nyelvjárás. 6. Fő ütőér – Rest. 10. Ruhafoszlány – Svájci pénznem. 13. Küzdőtér – Sportmez. 16. Meghitt jelenet – Kicsi Imre. 17. A négy ... (Márai S.) – A zongora őse. 20. Bolti alkalmazott – A Jupiter egyik holdja. 21. Lomha, ráérs – Női hajviselet. 24. Győz, diadalmaskodik – Helyet foglal. 26. Bírósági ügy – Jövendőmondó. 29. Málta és svéd autójel – Kettős betű.

Koncz Erzsébet

1	2		3	4	5	6
7			8			
9		10		11		
12			13		14	
	15			16		
17		18				
19	20				21	
22			23		24	
25		26		27		
28			29		30	
31						

1	2		3	4	5	6
7			8			
9		10		11		
12			13		14	
	15			16		
17		18				
19	20			M		21
22			23		24	
25		26		27		
28			29		30	
31						

A JÚNIUSI ÉVFORDULÓK (1.)

című pályázat nyertesei:

Kali József,

Marosvásárhely, Építők sétány

Moldován Borbála,

Marosvásárhely, L. Rebreanu u.

A pályázati rejtvény megfejtése:

DEÁK; SZÉLL; FARKAS; REUCHLIN; FRIVALDSZKY; ROZSNYAI

Kérjük a nyerteseket, jelentkezzenek a 0265/268-854-es telefonszámon.

Megfejtések a június 17-i számból:

Ikkrek:

Tedd a kezed

Skandi:

Akármilyen kedves vendég három napig untig elég.

KOBÁK KÖNYVESBOLT

Marosvásárhely,

Győzelem tér

18. szám,

www.bookyard.ro

Marosvásárhelyen járt Lucian Romaşcanu kulturális miniszter

Elkezdődhet a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház épületének felújítása?

Marosvásárhelyen tartózkodott június 22-én Lucian Romaşcanu kulturális miniszter, aki a városlátogatás során több eseményen is részt vett. Ezek egyikeként úgynevezett általános témájú sajtótájékoztatót tartott szerda délben a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház nagyszínházi előcsarnokában.

Kaáli Nagy Botond

A sajtótájékoztatót Gáspárik Attila, a színház igazgatója is részt vett, az újságírói kérdésekre mindketten válaszoltak. Felvezetőként Lucian Romaşcanu a művelődésügyi minisztérium legutóbbi terveit, projektjeit és megvalósításait ismertette a fesztiváloktól a filmkészítés támogatásán a különböző előadók formáinak feljavításáig, majd az újságírói kérdéseknek köszönhetően Marosvásárhelyre terelődött a szó – természetesen mindenki arra volt a leginkább kíváncsi, hogy felújítják-e végre a vásárhelyi Nemzeti épületét, amely egyre rosszabb állapotban van.

A miniszter elmondta, a sajtótájékoztatót megelőzően hosszasan beszélgetett a színház igazgatójával és munkatársaival. A kérdésre válaszolva elárulta, sikerült egy több száz millió eurós összegű európai uniós kölcsönről megállapodást kötni, amelyből a kulturális minisztériumhoz tartozó, örökségvédelem alatt álló épületeket újítják majd fel. Ebben ugyan nem szerepel a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház épülete, de tárgyalások folynak az Országos Örökségvédelmi Hivattal az ügyben, hogy a kölcsön újratárgyalását követően a vásárhelyi Nemzeti épülete is ezen program részese lehessen. Ugyanakkor arra kérte Gáspárik Attilát, hogy állítson össze egy listát a legszükségesebb, leghalaszthatatlanabb javításokról. Hozzátette: ha az említett projektbe sikerül belefoglalni a vásárhelyi színház épületét, akkor teljes felújításról is szó lehet, ennek – ha megvalósul –, a leghamarabb az ősszel foghatnak neki.

Arra a kérdésre, hogy ha sikerül elkezdni a színház épületének fel-

Lucian Romaşcanu kulturális miniszter

Fotók: Bereczki Sándor

újítását, hol fog a munkálatok ideje alatt próbálni, fellépni az itt működő két társulat, Gáspárik Attila elmondta, azt szeretné, ha a megyében több városban is dolgoznának, ha lenne egy-egy évaduk, minievaduk például Szászrégenben, Segesváron, Marosludason, mert úgy gondolja, hogy a kultúra mindenkié, és azok számára is elérhetővé kell tenni, akiknek nincsen lehetőségük oly mértékben fogyasztani azt, mint a marosvásárhelyieknek. Újabb kérdésre válaszolva azt is elárulta, hogy még nem tudja, hogy indul-e a nyár végén, ősszel várható színházigazgatói versenyzés, ez annak is a függvénye, hogy mennyire éri majd a színház munkaközösségének, illetve a minisztériumnak a támogatását, utóbbi elsősorban az épületfelújításra vonatkozóan. A szerződése augusztus 17-ig érvényes, ő tizenegy éve áll az intézmény élén, és nem hisz a 15-20 éves mandátumokban. Azt is elmondta, hogy nem a művelődésügyi minisztérium hibája az, hogy eddig nem sikerült felújítani a közismerten rossz állapotú színházépületet, ez egy nagyon hosszú és komplikált folyamat, az országban több, az államhoz tartozó színház is hasonló helyzetben van. Hozzátette, a kulturális miniszterrel nagyon őszinte és jó a viszonyuk, a Marosvásárhelyi Nemzeti Színházban az utóbbi években végzett munka pedig önmagáért beszél, jelenleg is

három UNITER-jelölést szereztek, és egy olyan, intézményes szintű, interkulturális román–magyar viszonyt teremtettek, amelyet sehol máshol nem sikerült ebben az országban megvalósítani. Ez nagyon fontos, hiszen ezzel az európai kultúra helyi szintű letéteményeseivé váltak. A renoválással kapcsolatosan elmondta, teljes infrastruktúrális felújításra lenne szükség, az épület rendbetétele mellett a riasztórendszerektől a mozgássérültek színházlátogatását lehetővé tevő kialakításig. A műhelyeket ki szeret-

nék költöztetni, a helyükön pedig kávézót, könyvtárat, tánctermet kialakítani, és régi tervüket, a roma társulat megalapítását is véghez szeretné vinni, mert a Nemzeti Színház nem státusz, hanem egy gondolkodásmód, egy szellemiség, amely közel szeretné vinni a kultúrát mindenkihez.

A kulturális miniszter hozzátette, a jelenlegi legfontosabb, az országos kulturális alaphoz tartozó projektek segítségével sok pénzt szánnak az ország kulturális életének finanszírozására, ebben az előadókteremtől a különböző társulatok működésének biztosításán, a kortárs művészetek támogatásán, a könyvtárak állományának fejlesztésén, a digitalizálási programokon keresztül az olyan, eddig elhanyagoltabb szegmens is jelen van, mint például a képzőművészet. Sajnos, a múltban történtek rossz döntések, amelyek következtében a magas kultúra némileg eltávolodott a néptől – ezen javítani kell, hiszen a kultúra mindenkié, nem csak azoké, akik milliányi könyvet elolvastak életükben, ezt az előítéletet meg kell változtatni – mondta a miniszter, aki egyetértett Gáspárik Attila azon javaslatával, hogy azokban a városokban, ahol létezik egy, az állam által eltartott intézmény, mint például a Marosvásárhelyi Nemzeti

Színház, ott legyen egy bizonyos partnerség, kapcsolattartás a helyi hatóságokkal, hiszen például a vásárhelyi Nemzeti tevékenysége a város hírnevét öregbíti, ám a város nem segítheti őket, holott például csak a plakátolás és a jegypecsételés után évi ötvenezer lejt fizetnek a városkasszába. Lucian Romaşcanu hozzátette, volt már olyan helyzetben, hogy a kulturális minisztériumnak nem volt pénze egy hozzá tartozó épületet rendbe tenni, az ottani helyi hatóságoknak lett volna, de nem tehettek semmit, mert nincsen erre vonatkozó törvény. Véleménye szerint jó volna egy olyan törvényt alkotni, amely kötelezővé tenné a helyi hatóságok és az állam által eltartott intézmények partneri viszonyát, mert a tíz évvel ezelőtti helyzethez képest jelenleg igen sok település jó anyagi háttérrel rendelkezik.

Végül a sajtón keresztül a helyi üzletemberekhez, vállalatvezetők-höz fordult, és azt kérte, kéri tőlük, hogy támogassák a kultúrát, mert a világon szinte sehol sincsenek jól működő kulturális intézmények a privát szférából érkező szponzorok nélkül. Mint mondta, a kultúrába történő befektetés, noha az első év végén nem is látszik megtérülni, bizonyosan jövedelmező lesz középtávon.

Az Azomureş ideiglenesen beszünteti az ammóniatermelést

Az utóbbi napokban a földgáz ára az európai piacon, szinte egyik napról a másikra, megawattontként 80-ról 125-130 euróra nőtt. Ennek az az oka, hogy az Amerikai Egyesült Államokban felrobbant egy cseppfolyós gázterminál, gondok me-

rültek fel a nemzetközi gázszállítási rendszerben, és elkezdtek az országok nagymértékben gázt tárolni a 2022–2023-as télre. Ezzel párhuzamosan csökkent a műtrágya ára, mivel a mezőgazdászok hozzáfogtak a betakarításhoz. Ilyen körülmények között egyértelművé vált, hogy nem lehet fenntartani gazdaságilag a műtrágya-előállítását. A helyzet következményeként az Azomureş ideiglenesen beszüntette a földgáz felhasználásával készülő ammónia, a műtrágyagyártáshoz szükséges köztes termék termelését. A berendezést június 23-ától biztonságosan leállították. A gyár az ammóniatermékek felhasználásáig még termel műtrágyát. A tarthatatlan árak miatt más műtrágya-előállító európai cégek is hasonló intézkedést hoztak.

„Nagyon súlyosan érinti a műtrágyagyártók többségét az, ami ma a földgázpiacon történik. Romániában folytatjuk a tárgyalásokat a kormány képviselőivel, hogy alkalmazzák az Európai Unió által felajánlott és más országokban már bevezetett gazdasági támogatást. Például Bulgáriában az ipari célú földgáz árának felső határértékét megawattontként 72 euróval zárolták. Románia még nem alkalmazta az intenzív energiafelhasználó cégek számára az európai jogszabály által biztosított gazdasági segélycsomagot. Termelőkként tudjuk, hogy ha nem termelünk nyáron, nagyon nehezen biztosíthatjuk a szükséges műtrágyamennyiséget a jövő évi mezőgazdasági idényre. Az Európai Unió segélycsomagját alkalmazni kellene Romániában is!” – nyilatkozta Harri Kiiski, az Azomureş vezérigazgatója.

Az Azomureş alkalmazottai a megszokott program szerint dolgoznak ott, ahol szükség van a személyzetre. Jelenleg nem küldenek el senkit kényszerszabadságra, azonban amennyiben a helyzet elhúzódik, erre a lehetőségre is számítani kell.

Az Azomureş a legnagyobb romániai műtrágyagyártó, ugyanakkor nyersanyagot (melanin és karbamid) állít elő más romániai iparágak számára. Az évi termelés (megszokott működési paraméterek között) 1,6 millió tonna műtrágya, amelynek mintegy 75%-át a romániai gazdaságokban használják fel. Az Azomureş a svájci Ameropa, a világ egyik legnagyobb műtrágya- és gabonaforgalmazó cégescsoportjának tagja.

Az Azomureş sajtóosztálya

ÜZENET SZERETETTEL

ÜZENET SZERETETTEL
0737-37 30 30
MAROSVÁSÁRHELY,
PREDEÁL UTCA 12.,
540 345

ETV ENDELVI MAGYAR
TELEVÍZIÓ

A Marosvásárhelyi Idősothton

– a 2011. évi 286-os kormányhatározatnak a közpénzből fizetett szerződéses állásokra érvényes keretszabályozásra vonatkozó előírásai értelmében –
versenyvizsgát szervez egy takarítói (G) állás elfoglalására, meghatározatlan időre.

Követelmények:

- általános iskolai végzettség
- legalább egy év szolgálati idő
- egy év tapasztalat egészségügyi-szociális téren

A versenyvizsgára az idősothton Marosvásárhely, Zsidó Vértanúk utca 29–31. szám alatti székhelyén kerül sor: **július 18-án 10 órakor** lesz a gyakorlati vizsga, majd **július 20-án 16 órakor** az állásinterjú.

A beiratkozási iratsomót az idősothton székhelyén lehet benyújtani július 11-én 10 óráig. A részvételi feltételek, a szükséges iratok listája és a könyvészet az idősothton székhelyén és a www.caminmures.ro honlapon tanulmányozható.

Bővebb felvilágosítás a 0365/404-480-as telefonszámon, 107-es mellék, 10–14 óra között, és a helyszínen.

A Szováti Nyárad Kórház

– Szováta, Fő út 156. szám, Maros megye

– **versenyvizsgát szervez az igazgatótanács orvosigazgatói tisztségének betöltésére.**

A versenyvizsga július 28-án 10 órakor kezdődik az írásbelivel, ugyancsak 28-án 12.30 órakor kerül sor a szakmai terv megvédésére, majd 14 órakor az állásinterjúra a kórház székhelyén.

A dossziék benyújtásának határideje július 7., 14 óra.

A vizsga könyvészte, valamint a szakmai terv kerettémái a kórháznál vannak kifüggesztve, illetve a kórház weboldalán tanulmányozhatók.

Bővebb felvilágosítás a 0265/570-933-as telefonszámon, a humánerőforrás-osztályon.

A Szováti Nyárad Kórház

– Szováta, Fő út 156. szám, Maros megye

versenyvizsgát szervez az igazgatótanács pénzügyi igazgatói tisztségének betöltésére.

A versenyvizsga július 14-én 10 órakor kezdődik az írásbelivel, ugyancsak 14-én 12 órakor kerül sor a szakmai terv megvédésére, majd 14 órakor az állásinterjúra a kórház székhelyén.

A dossziék benyújtásának határideje július 7., 14 óra.

A vizsga könyvészte, valamint a szakmai terv kerettémái a kórháznál vannak kifüggesztve, illetve a kórház weboldalán tanulmányozhatók.

Bővebb felvilágosítás a 0265/570-933-as telefonszámon, a humánerőforrás-osztályon.

A Marosvásárhelyi Közszállítási Vállalat

jelentkezőket vár a következő állások betöltésére:

1. Gépkocsivezetők személyszállításra

Követelmények:

- D kategóriás hajtási jogosítvány
- érvényes szakmai bizonyítvány (atestat)
- marosvásárhelyi vagy a város környéki lakhely
- cselekvőképesség
- jó egészségi állapot, amit a családorvos vagy más kompetens szerv által kiadott orvosi igazolás támaszt alá

2. Kőműves – a karbantartó és javítórészlegre

Követelmények:

- szakképzettség
- általános iskolai vagy középfokú végzettség
- legkevesebb négy év munkatapasztalat
- cselekvőképesség
- jó egészségi állapot, amit a családorvos vagy más kompetens szerv által kiadott orvosi igazolás támaszt alá

A kérvényeket önéletrajzzal, a végzettséget, szakképzetést igazoló iratok másolataival, a munkában, szakmában eltöltött szolgálati idő igazolásával, esetleg ajánlással együtt a Közszállítási Vállalat Marosvásárhely, Béga utca 2. szám alatti titkárságán vagy a resurseumane@transportlocal.ro e-mail-címre lehet benyújtani hétfőtől péntekig 8–15 óra között.

Csak a kiválasztott személyeket hívják interjúra.

A vállalat fenntartja a jogát a kompetenciák felmérésére.

Bővebb tájékoztatás a 0265/269-077, 0747-558-546-os telefonszámon.

Az AZOMUREŞ

alkalmaz

• ipari operátort

• anyaglogisztikai operátort

Érdeklődni a 0723-109-466-os telefonszámon
vagy a cég székhelyén, Marosvásárhelyen,
a Dózsa György út 300. szám alatt.

A Sörház bővíti csapatát!

Munkatársat keresünk szakács és segédszakács pozíció betöltésére, a tapasztalat előnyt jelent.

Ugyanitt energikus, magyarul, románul jól beszélő pincéernőt is alkalmazunk.

Érdeklődni a 0745-501-749-es telefonszámon.

Fényképes önéletrajzokat

a blues_brothers@yahoo.com e-mail-címre várunk.

(66607-I)

therezia
Mezőpaniti tejtermékek...

Újdonságok a
Kobak könyvesboltokban:

Tompa Andrea
A hóhér háza

Hélèna Dove
Zöldség-
termesztés

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

A Maestro SPRL bukaresti fiókja (a volt SMDA Insolvency SPRL) a Mureş Insolvency SPRL által – székhely: Marosvásárhely, Gen. Avramescu u. 4. szám, Maros megye –, a csődbe jutott Contranscom Bența Rt. cégfelszámolójaként

nyilvános árverésen

technológiai felszereléseket (27 db), konténer típusú barakkokat, bútortárat értékesít.

A kikiáltási ár 6.678 lej + héa. Az állásalközöket külön-külön feltüntetett lista a www.licitatii-insolvanta.ro, a www.smdamures.ro weboldalakon, illetve a cégfelszámoló székhelyén tanulmányozható.

Az árverésre július 1-jén 13 órakor kerül sor a cégfelszámoló székhelyén, és megismétlik minden pénteken ugyanabban az időpontban, a javak eladásáig. Az árverésen részt vehetnek azok a magán- és jogi személyek, akik/amelyek kifizetik a kikiáltási ár 10%-át kitevő részvételi garanciát, a részvételi díjat és megvásárolják a tenderfüzetet legkésőbb 24 órával a licit kezdete előtt.

Bővebb tájékoztatással a cégfelszámoló szolgál a 0265/269-700, 0745-146-096-os telefonszámon.